

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 3086
Tarih : 12.10.2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında ilan edilen Olağanüstü Hal kapsamında hükümetin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesinin bazı maddelerini askıya aldığı açıklaması üzerine Türkiye Cumhuriyeti'nin yurttaşlarına karşı uluslararası sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini incelemek amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz

Ertuğrul KÜRKÇÜ
İzmir Milletvekili

GEREKÇE:

15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında 21 Temmuz 2016'da hükümet adına açıklama yapan Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş üç ay süre ile Olağanüstü Hal (OHAL) ilan edildiğini ve bu süre boyunca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) askıya alındığını belirtmiş, ayrıca hükümet Birleşmiş Milletler Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi'ni (BM KSHUS) askıya aldığını BM'e bildirmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ile gerek AİHS'in gerekse BM KSHUS'nin imzacı hükümetlere belirli koşullar altında bu sözleşmelerin bazı hükümlerini askıya alma hakkı tanıdığı açıktır; aynı şekilde T.C. Anayasası'nın 15. Maddesi de hükümeti bu yetkiyle donatırken 90. maddesi ise "Uluslararası antlaşmaların Anayasa ve yasalarla çelişmesi halinde uluslararası antlaşma hükümlerinin geçerli olacağını" hükme bağlamıştır.

AİHS'in 15. Maddesine göre hükümetler olağanüstü hallerde ve "uluslararası hukuktan doğan başka yükümlülöklere ters düşmemek koşuluyla" sözleşmeyi askıya alabilirler. Ancak gene aynı madde uyarınca, sözleşmenin yaşam hakkını düzenleyen 2. Maddesi, işkence yasağını düzenleyen 3. Maddesi, kölelik ve zorla çalıştırma yasağını düzenleyen 4. Maddesi ile "Hiç kimsenin, işlendiğı zaman ulusal veya uluslararası hukuka göre suç oluşturmeyen bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu bulunamayacağını, aynı biçimde, suçun işlendiğı sırada uygulanabilir olan cezadan daha ağır bir ceza verilemeyeceğini" düzenleyen 7. Maddesi hiçbir şekilde ihlal edilemez. Ayrıca sözleşme gereğı aykırı tedbirler alma hakkını kullanan her yüksek sözleşmeci taraf, alınan tedbirler ve bunları gerektiren nedenler hakkında Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tam bilgi vermek zorundadır.

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi'nin (AKPM) 10 Ekim 2016'da başlayan oturumunda konuşan AK Genel Sekreteri Thorbjörn Jagland sorumuz üzerine Türkiye'nin yukarıda sayılan ilgili maddeler başta olmak üzere "AİHS'nin tamamı"nı askıya almasının mümkün olmadığını ve sözleşmenin hangi maddelerinin hangi süreyle ve hangi kapsamda uygulanmayacağını Konseye bildirilmesi gerektiğini belirtmiş, ayrıca yurttaşların hak ihlallerini Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne şikayet haklarının baki olduğunu vurgulamıştır.

Hükümet ayrıca 21 Temmuz 2016'da Birleşmiş Milletler'e gönderdiği mektupta BM KSHUS'nin on üç maddesini, sözleşmenin 4. maddesine dayanarak askıya aldığını açıklamıştır. Bunlar: Sözleşmeyi ihlal edenlere karşı hukuk yolunu açan 2. maddenin 3. fıkrası, özgürlük ve güvenlik hakkını düzenleyen 9. madde, tutuklanan veya gözaltına alınanların haklarını düzenleyen 10. madde, seyahat özgürlüğünü düzenleyen 12. madde, yabancıların sınırdışı edilmesine karşı usuli düzenleme getiren 13. madde, adil yargılanma hakkını düzenleyen 14. madde, özel yaşamın mahremiyetini düzenleyen 17. madde, ifade özgürlüğünü düzenleyen 19. madde, toplanma özgürlüğünü düzenleyen 21. madde, örgütlenme özgürlüğünü düzenleyen 22. madde, siyasal hakları düzenleyen 25. madde, hukuk önünde eşitliğı düzenleyen 26. madde ve azınlıkların korumasını düzenleyen 27. maddedir.

Ancak 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında OHAL kapsamında alınan tedbir ve uygulamaların yukarıda sayılan hakların tamamen askıya alındığını gösterir niteliktedir. 30 güne çıkarılan gözaltı sürelerinden, cezaevlerindeki işkence ve tecavüz iddialarına, basın ve

iletişim 6zg6rl6đ6ne getirilen yasaklardan, gazete, radyo ve televizyonların kapatılması ve m6lkl6rine mahkeme kararı olmaksızın el konulmasına, toplantı ve g6sterilerin yasaklanmasından, keyfi seyahat engelleri ve pasaport iptallerine, on binlerce kişinin işsiz bırakılmasından, seçilmiş belediye başkan ve meclis 6yeleri yerine kayyım atanmasına kadar sayısız hak ihlali yerli ve uluslararası insan hakları kuruluşlarının raporlarında ortaya konulmuştur. 6zellikle AKP iktidarına muhalif, h6k6met icraatını eleştiren kesimlere y6nelen bu hak ihlalleri, 15 Temmuz darbesinin gerç6k sorumlularının ayırt edilmesini imk6nsızlaştırdığı gibi bu darbe karşısında tarih sınavından alın akıyla 6ıkan sol, sosyalist, demokrat kesimlere y6nelik sistematik bir zul6m halini almış, K6rt siyasal hareketi, Alevi m6cadelesi, kadın hareketi, sendikalar ve işçi hareketi, dernekler ve sivil toplum inisiyatifleri kamu g6c6yle baskı altına alınmıştır.

Yukarıda sayılan gerekçelerle T6rkiye Cumhuriyeti'nin OHAL nedeniyle uluslararası sorumluluklarını ve yurttaşların hak ve 6zg6rl6klerini ihlal edip etmediğinin TBMM'de kurulacak bir komisyon ile araştırılması gerekmektedir.

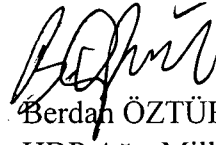
Çağlar DEMİREL
HDP Diyarbakır Milletvekili

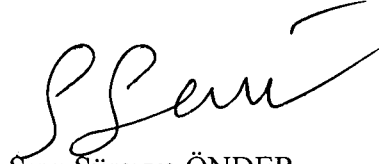
Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Adana Milletvekili

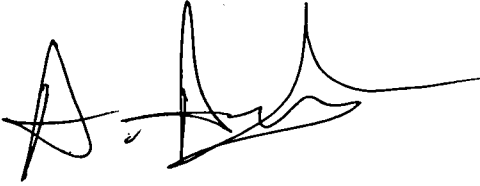
Behçet YILDIRIM
HDP Adıyaman Milletvekili

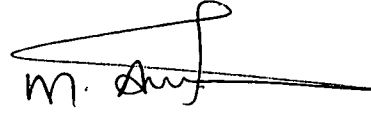
Berdan ÖZTÜRK
HDP Ağrı Milletvekili

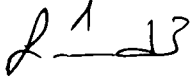
Sırrı Süreyya ÖNDER
HDP Ankara Milletvekili

Ayşe ACAR BAŞARAN
HDP Batman Milletvekili

Mehmet Ali ASLAN
HDP Batman Milletvekili

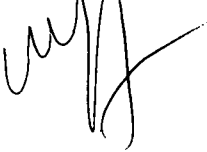

Saadet BECEREKLİ
HDP Batman Milletvekili

Hişyar ÖZSOY
HDP Bingöl Milletvekili

Mizgin IRGAT
HDP Bitlis Milletvekili

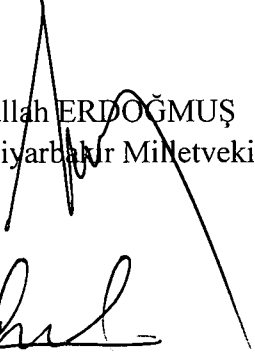
Altan TAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

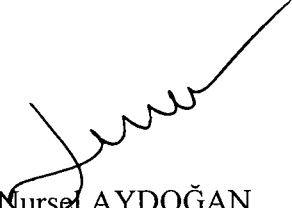
Feleknas UCA
HDP Diyarbakır Milletvekili

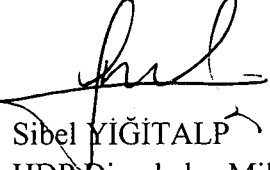
İmam TAŞÇIER
HDP Diyarbakır Milletvekili

Nimetullah ERDOĞMUŞ
HDP Diyarbakır Milletvekili

Nurser AYDOĞAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

Sibel YİĞİTALP
HDP Diyarbakır Milletvekili

Ziya PİR
HDP Diyarbakır Milletvekili

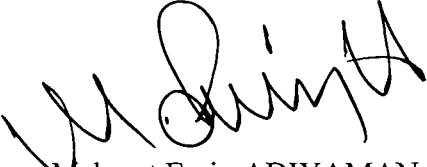
Mahmut TOGRUL
HDP Gaziantep Milletvekili

Abdullah ZEYDAN
HDP Hakkari Milletvekili

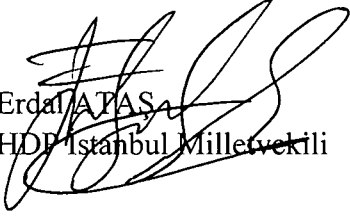
Selma IRMAK
HDP Hakkari Milletvekili

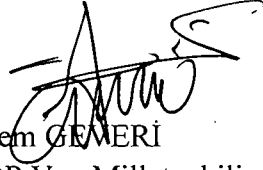
Mehmet Emin ADIYAMAN
HDP Iğdır Milletvekili

Celal DOĞAN
HDP İstanbul Milletvekili

Erdal ATAS
HDP İstanbul Milletvekili

Adem GEMERİ
HDP Van Milletvekili